

Jan Wolak

"Do dojrzałości w wierze. Materiały do katechezy dorosłych", Władysław Koska, Poznań 1998 : [recenzja]

Resovia Sacra. Studia Teologiczno-Filozoficzne Diecezji Rzeszowskiej 6,
329-331

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. WŁADYSŁAW KOSKA, *Do dojrzałości w wierze. Materiały do katechezy dorosłych*, Poznań 1998, ss. 125.

Już w przedmowie znajdziemy uzasadnienie zarówno samej książki jak i jej tytułu. Autor – poznański katechetyk – prezentuje nam kilka cytatów, zaczerpniętych z podstawowych w naszych czasach dokumentów kościelnych poświęconych katechizacji, z których wynika konieczność i ważność tej formy działalności Kościoła, którą nazywamy „katechezą dorosłych”. Owa działalność ma prowadzić do „dojrzałości w wierze” – „ad maturitatem fidei”, stąd także i tytuł prezentowanej pozycji. Przeznaczona jest ona dla „duszpasterzy, którzy respektując wypowiedzi urzędowych dokumentów Kościoła oraz szczegółowe wskazania biskupów – poszukują pomocy do prowadzenia katechezy dorosłych” (s. 6).

Materiały podzielono na dwie zasadnicze części zatytułowane: „Kształtowanie osobowości chrześcijańskiej” i „Wychowanie w rodzinie chrześcijańskiej”. Można powiedzieć, iż treść została ułożona według schematu:

1) wychowuję i pogłębiam swoją wiarę, a potem 2) staram się wychowywać i pogłębiać wiarę moich najbliższych w rodzinie.

W części pierwszej znajdujemy zagadnienia dotyczące osobistej wiary, czyli szukamy odpowiedzi na pytanie: dlaczego wierzymy?, co znaczy, że przynależymy do Kościoła?, czy słusznie rodzinę możemy nazwać „domowym Kościołem?”, jak wygląda życie małżeńskie i dlaczego ma być etyczne? Odbiorcy katechizmu mogą przeanalizować sytuacje panujące we współczesnych rodzinach, poszukując sposobu, by zachować w nich w dalszym ciągu elementy chrześcijańskie, bardzo ważne dla kultury i tożsamości narodu. Kolejnym tematem jest rola mężczyzny: w rodzinie, przy pracy i w Kościele. Tu znajdziemy także szkice pomocne przy opracowywaniu tematów dotyczących konfliktu pokoleń i – co budzi pewne zaskoczenie – temat dotyczący roli katechezy we współczesnej kulturze.

Część druga książki ks. Koski to tematy związane z wychowywaniem innych. Wychowanie dziecka zaczyna się na „dwadzieścia lat przed jego urodzeniem” (s. 59). Dlatego też sprawą ważną jest przygotowanie dorosłych do tego trudnego zadania. Pomocą może stać się rozważenie na katechezie dorosłych tematów dotyczących roli rodziców, z przypomnieniem ich praw i obowiązków, zasad budowania ciepła domu rodzinnego czy umiejętność towarzyszenie dziecku w poszczególnych okresach rozwojowych. Wspólnota rodziny ma prowadzić młodego człowieka do rozumienia wspólnoty Kościoła. Stąd też uwagi przeznaczone dla wychowujących, a przede wszystkim rodziców, by dbali o rozwój życia religijnego. Stawianie wymagań, umiejętność współżycia z innymi w rodzinie, grupach rówieśniczych czy innych, wiara w możliwości ukształtowania młodego człowieka, to szeregi wskazówek z pogranicza pedagogiki i psychologii wychowawczej, które mają pomóc rodzicom w procesie wychowawczym. Autor nie zapomniał również o dziadkach, którzy mają do spełnienia swą rolę w kształtowaniu wnuków. Analiza błędów i poprawnych relacji pomiędzy pokoleniem najstarszych i najmłodszych w rodzinie stanowi kolejne samodzielne opracowanie, proponowane jako temat w katechezie dorosłych.

Sposób prezentacji tematów można nazwać szeroko rozbudowanymi konspektami, które zasadniczo posługują się schematem: zasygnalizowanie problemu (najczęściej wyjście egzystencjalne), rozwinięcie (prezentacja nauki Kościoła, twierdzeń psychologii czy pedagogiki), zakończenie (praktycznie odniesienie do życia).

Przykładem może stać się katecheza „Mężczyzna w pracy” (s. 38–41):

1. Punktem wyjścia staje się wiersz L. J. Kerna: *Nic na mnie nie robi takiego wrażenia / Jak widok pracujących / Z rękami w kieszeniach. / Można wielkie zatoczyć po świecie kolisko / A nigdzie się nie natknąć na takie zjawisko. / Dopiero tu, na miejscu, / Stwierdzamy zdumieni, / że świetnie się pracuje z rękami w kieszeni*, oraz fragment ankiety traktującej o człowieku – pracocholiku, zaczerpnięty z “Dookoła świata”.
2. W części pokazującej naukę Kościoła na temat pracy znajdujemy cytaty biblijne mówiące o ludzkim trudzie, które stanowią wstęp do krótkiego rysu teologii pracy człowieka. Wszystko to zamykają cytaty z *Populorum progressio* Pawła VI i *Laborem exercens* Jana Pawła II.
3. W zakończeniu autor prezentuje negatywne obrazy traktowania pracy oraz poszukuje sposobu na naprawę takiej rzeczywistości, podsumowując: *Dwa więc stwierdzenia z tego, co zostało powiedziane:*

- *chrześcijanin o pracy myśli po chrześcijańsku; widzi ją w świetle Bożego Objawienia, rozumie ją jako swoje zadanie przed Bogiem, uznaje się za współpracownika Boga w rozwoju świata, pracę uznaje za służbę innym ludziom;*
- *chrześcijanin wprowadza do swego zakładu pracy chrześcijańską atmosferę, a jest to atmosfera braterstwa, życzliwości, koleżeństwa, ludzkiego języka, ducha wzajemnej pomocy.*

„Do dojrzałości w wierze” stanowi niewątpliwie propozycję dla tych, którzy prowadzą katechizowanie dorosłych. Tematyka a także przeprowadzenie poszczególnych zagadnień stanowić może inspirację w tej działalności duszpasterskiej. Sam zasygnalizowany wcześniej schemat, zakładający uzyskanie dojrzałości własnej, by móc odpowiedzialnie wychowywać innych jest jak najbardziej logiczny i wart zastosowania w przygotowywaniu cyklu tego typu katechez.

W propozycjach znaleźć możemy cytaty z Pisma Świętego, dokumentów Kościoła, dokumentów Papieży, znanych postaci z kręgów intelektualistów katolickich (choć nie tylko) oraz szereg pomocy (z odnośnikami) zaczerpniętych z czasopism, książek itp. Jest to niewątpliwie pomoc w tworzeniu konspektów, wydaje się jednak, iż zaprezentowane przykłady trącą nieco myszka, gdyż są zaczerpnięte ze źródeł wydanych w latach 60–tych i 70–tych. Były one aktualne dość dawno temu. Obecnie może nie straciły do końca na aktualności, ale nie zawsze oddają ducha czasu. Ponadto, być może dla niektórych odbiorców, powoływanie się choćby na socjologiczne publikacje naukowe z tamtych czasów będzie prezentowaniem stosunkowo starych uzasadnień, które (subiektywnie dla nich) mogą być mało wiarygodne.

Jest to jednak pomoc dla wszystkich, którzy zajmują się katechezą dorosłych albo prowadzą spotkania z grupami parafialnymi dorosłych. Tematy można zmodernizować, opracować inaczej, ale warto je zaprezentować korzystając z materiałów przygotowanych przez ks. Władysława Koskę.

Ks. Jan Wolak